

Ambrozij Milanski – teolog

Ambrozij se je v svojih teoloških razmišljanjih najpogosteje zadrževal okoli treh vprašanj, izoblikovanih v okolju, v katerem je živel. Bistveno vprašanje, s katerim se je ukvarjal vse življenje, je bilo problem arijanstva. Smemo reči, da je prav s svojimi prizadevanji tudi kot cerkveno državni politik veliko pripomogel (ob Hilariju), da se je zahodno krščanstvo osvobodilo arijanstva in ohranilo nicejsko veroizpoved. Poleg tega glavnega vprašanja pa moramo izpostaviti tudi njegova stališča do sirmijskega arijanstva na oglejski sinodi ter do zahteve pripadnikov arianizma po lastni cerkvi v Milanu.

Ambrozij je na Zahodu prvi teolog, ki se je tematsko lotil pisanja o Svetem Duhu. Pred njim ni bilo nikogar, ki bi obdelal to temo; res pa je, da takrat na Vzhodu že poznamo takšna dela. Ambrozij živi v času, ko se je Svetemu Duhu odrekala božanskost. Učil je, da je Duh z Očetom in Sinom 'ene narave' – to pa pomeni, da v tem izrazu vključuje 'eno vladanje', 'eno oblast' in 'skupno kraljevanje'. Izraze je uporabljal zato, ker je s pomočjo njih želel utrditi osnovno resnico o Svetem Duhu – da je Duh Bog, kakor sta Oče in Sin. Iskal pa je tudi tisto, kar je Svetemu Duhu lastno in se ne more pritikati drugima dvema. Učil je, da mu je lastno 'izhajanje' iz obeh. Napisal je tudi veliko o njegovem delovanju v Cerkvi in v krščanski duši.

Ambrozij je pomemben tudi kot kristolog. Prvi med zahodnimi očeti je uvidel pomanjkljivosti apolinarizma. Videl je, da apolinarizem odreka Jezusu celovito človeško dušo, s tem v Kristusu zanika razumno dušo, na ta način pa reši njegovo brezgrešnost (apolinarizem si ni mogel nikakor predstavljati,

da je možna enost Božje Besede in človeškega razuma v eni osebi). Ambrozij pa je v nasprotju z apolinarizmom trdil, da je Kristus v resnici prejel človeško dušo, ki je odigrala v njegovem življenju bistveno vlogo. Napredovala je in se razvijala kot vsaka človeška duša, dala pa je svoj del pri odrešenju.

Tako lahko vidimo, da Ambrozij Kristusu ni odrekel pravega človeka, kakor na drugi strani pravega Boga. Na osnovi tega spoznanja, mu ni bilo težko sklepati, da se v Kristusu nahajata dve naravi, božanska in človeška. Dodal je le, da obe združuje Beseda. Ta del Ambrozijeve kristologije je res pomemben doprinos k celotnemu razumevanju Kristusa.

Večkrat se je v svojem življenju moral spopasti tudi z vprašanjem mariologije, posebno glede Marijinega popolnega in trajnega devištva. V svojih spisih jo je večkrat imenoval z imenom Bogorodica in poudarjal njen pomen pri odrešenju. Posebej je poudarjal Marijo kot popolno ženo, ki ni poznala greha, ki je ogledalo kreposti in jo postavi kot vzor vsakega kristjana, posebej pa posvečenih oseb. S svojo mariologijo je veliko pripomogel, da se je v raznih cerkvenih slojih ustalil pravi nauk in pobožnost do Kristusove Matere. Tudi marijanska pobožnost ima del svojih korenin prav v pridigah, ki jih je Ambrozij posvečal Bogorodici.

Ambrozij se včasih omenja tudi kot pisec krščanske duhovnosti. Svoj ideal popolnosti je nakazal v delih, kjer se je posvečal vprašanjem devištva. Njegove lepe misli najdemo tudi med krajšimi eksegetskimi spisi. Po njih je ostal trajno navzoč v duhovni teologiji in tako vplival na mnoge duše, žejne višje duhovnosti. Potrebno je priznati, da v

svojih razmišljanjih ni izviren, ker je veliko prevzemal od vzhodnih očetov. Ni se posvečal globokemu razmišljanju, zelo dobro pa je poznal človeško srce.

Prav tako pomemben je v moralni teologiji, v kateri je zelo izviren. Že v Svetem pismu in filozofiji je iskal in našel dobre rešitve določenih etičnih vprašanj svoje dobe. Bil je dober moralist, ker je odlično poznal teološko-filozofske vrelce, iz katerih je črpal pravila za dostojanstveno in dobro življenje.

Tudi v eksegezi njegov doprinos ni majhen. Slaven je postal prav kot vodnik v duhovnem življenju. Njegove govore, ki so bili stilistično in retorično dovršeni, so poslušali ne samo kristjani, ampak tudi pogani, ki so cenili lepo besedo.

Ambrozij pripada med redke duhove zahoda, katere najdemo v bizantinski teologiji.

Bizantinska teologija pozna Ambrozija kot teološkega učitelja in velikega cerkvenega državnika. Kadar je bilo treba katero od verskih resnic zagovarjati iz izročila, je med navedenimi pogosto Ambrozij. Njegova teologija se pogosto uporablja tudi kot zagovor pred krivoverstvi.

Ambrozij je sijajno razpoznaval teološke probleme svojega časa. Nanje je gledal z vseh strani. Poučeval je teologe tako, da je na vsa vprašanja vedno skušal odgovoriti pravilno in zadovoljivo. Njegove teološke razprave so pogosto postale del Cerkve. Zato je tudi razumljivo, zakaj je na zahodu uvrščen med štiri največje cerkvene očete.

Literatura

Ambrozije, *Otajstva i tajne*, Makarska 1986.

Bartolomeo Vivarini: Poliptih sv. Ambroža, olje na lesu, 1477, Akademija, Benetke.